

LEDARE

Ledare: Kandidat Ulvskog (V)

PUBLICERAD 2009-06-04

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

Skaffa nyhetsbrev

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Vänböcker når ofta bara en begränsad krets. Det är synd. Många gånger ger de personer med värdefullt material chansen att skriva av sig sådant som annars inte blivit gjort.

Nyligen publicerades en vänbok till Sten Westerberg. Den förre statssekreteraren i Finansdepartementet, SNS-ordföranden etc har många vänner. En av skribenterna i vänboken är Åke Ortmark, legendarisk journalist och författare. Han bidrar med uppsatsen "Hvad vilja socialdemokraterna? – kanske en studie i politisk schizofreni".

Den fråga Ortmark undersöker är om ideologierna verkligen är döda. Hanteringen av löntagarfonderna exemplifierar frågan. Ortmark landar i slutsatsen att det fanns en socialistisk övertygelse hos S-ledningen, inte endast ett taktiskt tvång i spåren av LO:s beslut.

Men Ortmark har även sentida belägg för att ideologisk uppfattning har betydelse. Han kan redovisa en icke tidigare publicerad tabell över ledande socialdemokraters politiska egenplacering. Den bygger på ett formulär utarbetat av statsvetarna Tommy Möller och Stig-Björn Ljunggren samt journalisten Christer Isaksson. I formuläret ombeds personer att ta ställning till 25–30 politiskt kontroversiella frågor som "Sverige behöver fler friskolor" och "Sverige bör bli medlem i Nato". Svaren noteras på en femgradig skala, med ändpunkterna "sympatiserar starkt med påståendet" och "starkt emot". En viktning görs genom att den svarande ombeds ange sina tre viktigaste frågeområden. Svaren körs sedan genom datorn och jämförs med de politiska partiernas program. Fram träder ett mönster, i vilken grad en persons åsiktsbild överensstämmer med olika partier.

Varje gång Åke Ortmark har genomfört teveintervjuer med ledande politiker (det har blivit många sådana) har han låtit dem fylla i formuläret. Nu redovisar han en del av resultatet.

Erik Åsbrink har en typisk åsiktsprofil för en ledande socialdemokrat. Han ligger närmast det egna partiet (83 procents överensstämmelse). En bit därefter kommer blockkamraterna V och Mp. Sedan följer något mittenparti, med strax under 50 procent (i Åsbrinks fall Folkpartiet). Längst bort ligger

Moderaterna. Thomas Bodström är en annan socialdemokrat som följer detta normalmönster.

Några socialdemokrater avviker genom att ha Miljöpartiet längre ner. Intressanta exempel på det är Thomas Östros, Britt Bohlin och Ilmar Reepalu, vilka alla ligger närmare Centern och/eller Folkpartiet än MP.

Jan Eliasson och Björn Rosengren avviker helt genom att visa en åsiktsprofil som ligger närmare samtliga borgerliga partier än något av partierna i S-blocket. Jan Eliasson, som nu är ute och kampanjar för S inför EU-parlamentsvalet, ligger åsiktsmässigt närmast Folkpartiet (71 procent). Även C, KD och M kommer högre i hans egenplacering än Socialdemokraterna (46 procent). Björn Rosengren ligger närmast Moderaterna, närmast Folkpartiet.

Men så finns det också några socialdemokrater som avviker genom att ange en åsiktsprofil som ligger närmare Vänsterpartiet än S. LO-mannen och förre arbetsmarknadsministern Hans Karlsson hör dit, liksom – kanske mer överraskande – kvinnoförbundets ordförande Nalin Pekgul.

Marita Ulvskog är ett intressant fall. Hon ligger lika nära Vänsterpartiet som Socialdemokraterna (61–62 procent). Hon stärker denna vänsterbild genom att ha unikt låg åsiktsgemenskap med något av de borgerliga partierna. Andra socialdemokrater ligger som regel mellan 30 och 40 procent i likhet med borgerliga partier (Anna Hedborg till exempel 41 procent C). Marita Ulvskog ligger genomgående under 30 och i förhållande till Moderaterna så lågt som 8 procents närhet, lägre än någon annan socialdemokrat.

Dagens cyniska medier sprider gärna bilden av ledande politiker som ”spelare”. De agerar mest taktiskt, eller rent av för personlig vinning, utan att drivas av djupare övertygelser. Åke Ortmarks material indikerar, liksom forskning, att detta inte är korrekt. Ledande politiker har starka övertygelser, kopplade till skilda verklighetsbilder. Ibland döljs de drivande övertygelserna av att politiker har en tendens till önsketänkande; de vill mena att om hela partiet följer vad de tror på, så ger det även framgång i val. Det senare är ett enande mål i ett parti och därför tacksammare att åberopa än övertygelser, som kan skapa motsättningar.

Men tro inte för ett ögonblick annat än att motståndet inom socialdemokratin mot Mona Sahlins mittenorientering och nej till Vänsterpartiet hade ideologisk grund. Alltför många inom socialdemokratin och LO låg nära Lars Ohlys parti i sina övertygelser och ogillade därför vad Mona Sahlin försökte. Därför misslyckades hon.

Inför EU-valet på söndag är det intressant för väljare i mitten att notera att Socialdemokraternas toppkandidat befinner sig långt till vänster om mitten i sina övertygelser. För Marita Ulvskog är V eller S åsiktsmässigt egalt. För de väljare som vill dra en gräns mot Lars Ohlys parti är det en inte oviktig upplysning.

Hans Bergström är docent i statsvetenskap, fristående kolumnist och fd chefredaktör Dagens Nyheter.

TEXT

Hans Bergström

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt